

עודכן ב- 22/08/2006 06:03

בין עולמות רבים

יצירות לפסנתר מאת אבנר דורמן; הרצאה מודגמת של אסתרת בלצן

מאת [חגי חיטרון](#)

דיסק ובו שש יצירות לפסנתר מאת אבנר דורמן (יליד 1975) מציב המחשה נוספת לכישרון ולמקצועיות שלו; האזנה ללקט זה גורמת הנאה שאינה תלויה באהדה מובנית מראש למלחין ישראלי. המבחר שכונס כאן משתרע על 12 שנה, לרבות "פרליוד" שדורמן כתב בהיותו בן 17, וכולו ראוי מאוד להישמע. הפרקים המוטוריים ביצירות עשויים להפליא (ומחייבים מלאכת אצבעות טובה שהפסנתרן אלירן אבני ניחן בה), וגם הפרקים האטיים, המהורהרים, מושכים מאוד. רצועה שמומלץ לדגום בהקשר זה היא מס' 2, ובה הפרק השני המקסים של הסונטה מס' 1.

ה"פרליוד" שהוזכר קודם, אגב, מציב את הפרליוד הראשון המפורסם של באך (מתוך "הפסנתר המשווה") כמצע להרמוניות בנות ימינו. לכאורה, הזדקקות לפרליוד השחוק הוא אינה בשורה משמחת, אך המאזין יופתע לטובה בפגישה עם התוצאה. המוסיקה של דורמן שואבת בגלוי מעולמות רבים; ניכרות בה השפעות של פרוקופייב, ברטוק, של מלחיני רוק וג'ז, של מלחינים צרפתים (כגון אריק סאטי) ושל הזרם המינימליסטי. היצירה הכי מרשימה בדיסק, לפחות בהאזנה ראשונה, היא "מחול אזרבייג'אני", שחוברת ב-2005. החלשה יחסית, באוזני, היא ה"מומנט המוסיקלי" מס' 1 ("אדאג'ו").

אבנר דורמן גדל ברמת השרון (אביו זאב דורמן הוא יו"ר הנהלת הפילהרמונית, נגן בסון בה ומנצח), ולמד בארץ מוסיקה וגם פיסיקה ומדעי המחשב, לרבות קומפוזיציה מפי יוסף ברדנשווילי. כיום הוא משתלם באקדמיה ג'וליאד בניו יורק, ובין השאר כותב שם דוקטורט על ברטוק. הפסנתרן המככב בדיסק (והמלה "מככב" אכן הולמת כאן) הוא אלירן אבני, חברו של דורמן ללימודים בג'וליאד (אבני כותב מחקר על ביטוי רגשות במוסיקה). את שני ה"מומנטים המוסיקליים" חיבר דורמן ב-2003, לבקשת אבני ובשבילו.

יוצרים רבים אינם אוהבים להצטייר כהולכים בתלם חרוש וכשואלים בגלוי מאחרים. עם זאת, גישה אקלקטית אינה מוקצה מחמת מיאוס בימינו אלא נחשבת לפעמים כביטוי של מודעות מושכלת לסביבה האמנותית. בראיון לפני ארבע שנים התייחס דורמן לתופעת הזיקה הגלויה למלחינים אחרים, הבולטת אצלו, וציין כי הוא נמנע מציטוטים פשטניים. בין השאר אמר: "אני רוצה שתופעות של לקטנות, או השפעה, יתקיימו רק בעומק, לא על פני השטח. אם להיתלות בדוגמה גדולה, ברטוק לקח מוטיווים עממיים והשתמש בהם, אבל המוסיקה שחיבר לא היתה פולקלוריסטית". על יחסו למוסיקה המודרנית ה"קשה" של אמצע המאה ה-20 אמר דורמן כי אינו אוהב את בולז ובריו, שטוקהאוזן הוא בעיניו גועל נפש, אך הוא מחבב בהחלט את מסיאן ומוצא עניין בפנדרצקי המוקדם (שנחשב אוונגרדיסטי).

היצירות לפסנתר של דורמן, בדיסק החדש, הן מסע מרתק ומהנה הממחיש בצלילים וברוב תחכום את הצהרת הכוונות היא.

ההישג של בלצן

הדיסק "אור ירח" של הפסנתרנית המוסיקולוגית אסתרת בלצן מתעד מופע פומבי שערכה במוזיאון תל אביב ב-2003, ואשר הוקדש לסונטה לפסנתר "אור הירח" של בטהובן. גם

הרצאה זו, כמו כל אירועי המוסיקה המוסברת של בלצן (שיחה ונגינה), הדגימה את הגורמים שבנו את הצלחתה העצומה.

פעמים רבות נכתב כי ההרצאות של בלצן מתוכננות למשעי, שהן מופעים שנשמעים כמו תסכית שכל דקה בו מחושבת. הוזכרה הנימה האישית שלה, שקנתה אלפי מעריצים, נימה שאינה מתנזרת משמאלץ (מדוד) ומרגשנות (גם באינטונציית הדיבור). בלצן משכילה להשתמש בביטויים שאמורים לעורר הד בלבבות מאזינים ישראלים, באזכורי פולקלור ישראלי ומוסיקת פופ.

אבל גם מי שבא לפגישה ראשונה עם בלצן מעמדה ספקנית לא יוכל שלא להעריך את השלמות של עבודתה. הצרכן מקבל מוצר מושקע ותמורה הוגנת לכסף: נגינה טובה מאוד ומלים שנולדו תוך סלקציה חסרת פשרות: דקדקנות מוסיקולוגית לשמה נשאר בחוץ, עובדות מעניינות (גם טכניות!) מנוצלות בצורה מעוררת הערצה.

בדיסק "אור ירח" עוסקת בלצן בין השאר בממד הזמן, במוסיקה בכלל ובסונטה זו של בטהובן בפרט, וטווה סיפור נחמד סביב נסיבות חיבורה: יחסו (המשוער) של בטהובן לתלמידתו הצעירה, האצילה האיטלקייה ג'ולייטה גוצ'ארדי. אחר כך היא מדברת ומשמיעה את השפעת "אור הירח" על שופן, על דביסי ועל הביטלס. כדאי מאוד לטעום, לפחות כדי להבין את התופעה.

יצירות לפסנתר מאת אבנר דורמן, בידי אלירן אבני: שלוש סונטות, מומנטים מוסיקליים, פרלוד, מחול אזרבייג'אני. הקלטה: נקסוס; מק"ט: 8.579001; יבוא: אמ-סי-איי

"אור ירח", הקלטה ממופע פומבי של אסתריית בלצן. הפקה פרטית. טל" 6420847-03

כל הזכויות שמורות, "הארץ" ©

סגור חלון